Број 63. У Новом Саду у понедељак 22. марта 4. априла 1910. Година XLV.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 кр. 70 пот. на четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 26 п. на четврт године 9 кр. 75 пот. — За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Појединим бројевима од петка цена је: за целу годину 2 круне, на целу годину 4 кр. за све стране земље годишње 6 круна 50 пот.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. [illegible].

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДИОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво »Заставе« је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација »Заставе« налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 20

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији »Заставе«.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Позив на претплату.

1. априла 1910. године отварамо нову претплату на прву четврт.

„Застава“ излази двапут дневно, а стаје као и до сад на три месеца 8 круна за све оне, који желе да им се „Застава“ дневно један пут поштом шаље, а на месец дана 2 круне 70 потура. — За оне, који желе, да им се лист шаље два пут дневно поштом стаје 9 круна 75 потура на три месеца.

За Нови Сад стаје „Застава“ кад се два пут дневно шаље лист кући 9 круна на три месеца иначе 8 круна.

Ми ћемо и даље чинити све што можемо, да одржимо „Заставу“ на оној висини, која одговара угледу народа и српске народне радикалне странке и молимо све пријатеље листа да нас у овом послу помогну.

Обраћамо нарочиту пажњу на „Заставине“ бројеве од петка, вечерњи и јутарњи број ујутро. Овако проширени народни бројеви доносе расправе о задругарству, привреди, о народном здрављу, о правним поукама и т. д. Ти се бројеви удешавају за најшире кругове, а претплата за њих стаје 4 круне годишње, а на три месеца 1 круна.

Најлакше се претплаћује поштанском упутницом.

По решењу управе, лист се ником не сме давати на вересију.

У Новом Саду, марта 1910.

Уредништво и администрација „ЗАСТАВЕ“.

У кога се уздају „различија“ и ко ће да их помаже?

Знамо већ ко су та „различија“. То су загребачки самосталци, новосадски браниковци и лажне демократе кикиндски алмажани. Подрепаше да и не спомињемо, истеране „отпаднике“ је срамота на број узимати. А гадно је и казати, да су се ова различија спањали и са „финим“ архимандритима и са њиховим куварицама и праљама.

Сви се они загрлише, шљубише и заверише против радикала. Наоружали се са свима и свачим. Оружје им је: клевета и лаж, грдња и блато. Један дух их води: мржња и пакост на радикале. Једна жеља их креће: да оборе радикале. Једном циљу теже: у автономију.

А зашто? Зато, да разруше што су радикали у автономији на корист српског народа изградили и подигли. Да радикале спрече у даљем виђању народног напретка, да их спрече у ослобађању автономије испод туторства државне власти. Да се освете и радикалима и автономији и народу српском. Па да буде по милој вољи сваком, који у нашој српској цркви и народној црквеној автономији хоће да истерује свој ћеф и ћуд, своју силу и самовољу; да и опет буде као што је било пре манастирске уредбе, да „финим“ архимандритима манастири буду као дедовина, пусто масло и добра крава музара.

Том „различију“ велика је жеља и апетит. Ватрена им је мржња и паклена жеђ за осветом. Много су блата рукама захитили, многе клевете смислили су, многе лажи сковали су. Жуч пакости озеленила им је сву крв, шкрипе зубима стискавају песнице гриву усне. На уста им ударила пена злобног беснила, бела пена и крвава. Очи су закрвавили, нокте испружили и већ да срну на радикале. Но се сетише, да Милоша не избише увек ни два лоша. Осетише, да су против радикала слаби и нејаки сви, колико их има кусих и репатих. Сетише се ипак, да ударити на радикале значи: Ударити на народ; да у коштац ухватити се са радикалима значи: хватати се у коштац са српским народом Сетише се, осетише и досетише се.

Нечастиви збор учинише и закључише: позвати у помоћ још министре Куена и Тису, бана Томашића и темишварског Георгија малог. А већ пакрачки је Мирон с њима увек, чим му надраже апетит на Даљ и чим му протепају „Надо, наша Надо“. И Георгије мали је сада њихова нада и једино уздање у темишварској епархији. Још није постао баш права и велика „Нада“, али и њему голицају и драже апетит на Даљ...

Бан Томашић ће онако, како буде хтео Куен и Тиса. А ко су ова господа? То су угарски министри Један је председник, а други министар унутарњих послова, унутарње политике. А шта се те господе тичу избори Срба посланика за српски православни народно црквени сабор? Зар ти избори нису ствар српског православног народа и ничије више? Кога ће српски народ изабрати за своје заступнике на српски сабор, то се не тиче ни државе, ни министра, ни бана, ни жупана, ни солгабирова. То је ствар само православних Срба бирача. Уплете ли се у изборе још ко, добиће по прстима и одговараће где и пред ким треба.

Уплете ли се у изборе ове политичка власт и сила, тек ће се онда Србин да размахне и да покаже: ко је и какав је јунак на међану. Тек онда ће јуначки и храбро да гласа, како му поштена српска душа и чисто српско срце, како му бистра српска памет и здрава српска свест казала буде. Пробајте, господо министри, и видићете и уверићете се.

И те како ће се уверити гроф Куен и гроф Тиса Јер српски народ их добро познаје и добро их је запамтио из године 1903. и 1904 Није српски народ заборавио и не може заборавити оно грдно насиље, које су Куен 1903, а Тиса године 1904., учинили са Текелијином закладом. Нити сме српски народ заборавити велику и страшну увреду коју они учинише тим својим насиљем српском народу, нити им може опростити ту беспримерну повреду српске народне црквене автономије и српског народног црквеног иметка

И данас је још, и биће увек, пред очима српског народа 4. новембар 1904. године, кад је Стеван Тиса испекао српском народу црни колач, што га је Куен г. 1903. замесио, кад је са бајонетима одузео Текелијину закладу од саборског одбора и управе српске, па ју предао у управу државну. Онај болни осећај који је онда раздирао срце српског народа, није заборављен. Она суза, која је 4. новембра 1904. године канула из ока српског народа, ни данас није сасушена.

Та суза и данас пада на Куена и Тису,

ПОДЛИСТАК.

СТАРИ ДВОРАЦ.

Пре неколико месеци, причаше ми ову причу један господин, кога сам једва познавао, јер сам га свега два или три пута видео код познаника, не више.

При првом нашем сусрету, његове очи учинише на ме врло непријатан утисак. Говорио је мало и често се смејао без икаквог разлога.

Од мојих познаника дознао сам, да је не ад учио природне науке и да су велике наде у њега полагане.

Сада пак, када би се почело говорити о позитивној науци, смешкао се, а у томе осмеху беше нечега као презирање мудраца према незналици

Добио сам од њега један спис после једне препирке, у којој сам исмевао спиритисте.

Доказао сам, да неки научењаци треба да се стиде, верујући у оне глупости, у „духове“.

Ево тога списа:

Године 1890. као ђак четврте године, био сам одређен од друштва природњака у сврху изучавања у једну од западних губернија. Кнез Н ски — кога сам у губернијској вароши упознао, предложи ми, да одем на једно од његових добара.

„Знате ли — рече ми, — ја сам недавно купио ста и дворац од кнегиње Сборсебске. Тамо нисам никад становао, а нећу ни становати; те развалине чине ме тужним. Уосталом, у замку се налазе још неке собе, које су у врло добром стању. Тамо се можете врло угодно наместити. У двору станује само управитељ Он е стар, необичан човек, бежи од људи и неће вас узнемиривати. Његов стан се налази на супротном крају дворца. Ја ћу му писати. Живите тамо к о код куће и ако вам се тамо не би допало, онда молим вас, дођите к мени у Шумск. Захвалим кнезу и на мислим да усвојим његову понуду.

Била је сјајна. Крај мојих скромних средстава, бесплатан стан, и крај тога у једном историјском замку.

Сунце је залазило кад сам се староме дворцу приближавао. Лежао је усамљен на једноме брежуљку као какав аристократа, прилично удаљен од мале јеврејске варошице. Стари величанствен парк достизао је чак до реке Горин. Заустависмо се код главнога улаза, кога је красио велики мраморни грб пређашњег власника. Стари управитељ, висок намргођени старац са проседом брадом и још један стари послужитељ дочекаше ме. У тога послужитеља, Максима, падоше ми у очи његови седи брци и његова црна коса.

Соба што су ми је спремили, била је врло лепа и богато намештена. Зидови беху силом превучени тако, да су при најмањој промаји шуштали. На једном виду висио је велики портре генерала Хлопицког. Овај пољски јунак седео је на столици крај прозора и имао је дивљи израз лица. Други један портре био је много природнији. Исти је био уоквирен у истом црном мрамору као и камин што је био, тако, да је изгледало као да се све из једног комада састојало. Портре у природној величини представљао је некога грофа Фордоција, једног прогнаника, који је као гост кнеза Сборсебског у тој соби живео и у XVII. столећу умро.

„Говори се, да се обесио“ рече управитељ смешећи се. „Не дао бог да вам се у сну јави. Уосталом, ви сте образован човек и не плашите се. Лаку ноћ“!

Управитељ се удаљи, ја се свучем, угасим свећу и спустим се у стари изрезани кревет, који је стојао под балдахином. И ако ми је управитељ издао сведоџбу образовања, ипак морам признати, да ми је било врло неугодно. Месечеви зраци о-

који су данас заједно министри. И тој двојици министара беже данас под скут и самосталци и браниковци и алмажани загрљени са „финим“ архимандритима и њиховим куварицама и прањама. Ту двојицу мучитеља наше народне црквене автономије, зову они у помоћ против радикала који су Текелијину закладу бранили свеђутле, док испред бајонета жандарских нису морали застати.

Куен и Тиса бавили су се г. 1903. и и 1904. мислима, да покосе целу српску народну црквену автономију, да цео српски народ завију у црно и да га доведу до огорчења, до очајања Није искључено да се ова два грофа и данас баве тим мислима. Па с њима данас самосталци пактирају и на српском народном црквеном пољу; да им под ноге баце и српску автономију, као што су им под ноге бацили свој образ и образ целе хрватско самосталске коалиције са пактом на пољу политике. И с тим самосталцима се удружише и алмажани и браниковци. Брука над брукама!

Куена и Тису зову у помоћ против Срба и српског народа. С њима хоће да уређују српску автономију; с њима, који су тој автономији забадали копља у ребра, који су тој автономији тукли на главу трнов венац, који су ту автономију досад на крст разапињали. Куена и Тису зову у помоћ, који српској автономији и данас копају гроб и спремају смрт. У њих се зар уздате, ви бедни самосталци, браниковци и алмажани? Њима зар отварате капије у српску автономију, њих зовете у помоћ на автономно поље изборно Ови да вам даду мандате за српски сабор? Црн вам образ био!

Чекамо вас на избору. Чекамо вас са српским народом својим. Народ је снага, помоћ и узданица наша. И та ће вам снага показати шта вреди Србин светла лица — против издајица.

Огњан.

„Загребачком академичару.“

У бр. 53. „Србобрана“ полузваничног органа Томашић-Чаврак Аврушове владе цилитнуо се један плаћени индивидуум „Србобранов“ на загребачку радикалну омладину, подмећући јој, да је „зависна, поткупљена и непоштена“, јер да су осим једнога сви стипендисте Рауховe и саборског одбора.

Уједно кука, како ниједан омладинац самосталац не уживa стипендију од радикалског саборског одбора

Не би се осврнули из оваке инфамне испаде једног жалосног академичара, кога „Србобранова“ редакција храни, али у интересу истине сматрамо својом дужности, да прикажемо у правој светлости стање ствари.

Пред нама је „Српски Митрополијски Гласник“ званични орган за наше автономне послове (: бр. 25 од године 1909 :) у којем су пописани сви питомци саборског одбора. Према томе попису уживају стипендије од загребачких академичара укупно њих 18. Од тих осамнаесторице, којима је поделио стипендију радикалски саборски одбор су 7 радикала (Анојчић, Костић, Марковић, Ранковић, Ђ. Илић, Радуловачки и Крстић), а остала 11 су љути самосталци (Зец, Радотић, Ђ Бранковић, М Бранковић, Прица, Котур, М. Илић, Тадић, Ст Магарашевић, Цетима и Тисмотијевић)

Према овим званичним подацима питамо „загребачког академичара“ ко би био плаћеник радикалског саборског одбора ми или ви?

Надаље нам се подмеће у чланку „Србобранову“ да смо стипендисте, ergo плаћеници Раухови, јер да смо у време емиграције посредством својих вођа подобијали од Рауха стипендије Позивамо те, Светозарово теле, да нам јавно изнесеш имена само и једнога омладинца радикала, који је добио а ужива стипендију од Рауха; или хоћеш ли, да ти ми именујемо стипендисте злогласног Рауха, али који седе у вашем омладинском клубу?

А кад се већ „загребачки академичар“ усуђује говорити о нечијем поштењу и непоштењу, упозорујемо га на то, да у нашој средини нема такових, који су на рачун „српског академског потпорног друштва“ за подупирање сиромашних ђака „за репрезентацију“ из касе предигли 60 круна (за купање, фризуру, свилене мајице, лак ципеле и т. д., нити је било међу нама такових, који су на рачун „Балкана“ путовали у Праг!

Сада ћемо споменути једну ствар, о којој смо досад ћутали, а коју је само загребачко самосталско „напредно“ тело потакнуло, хотећи укловити са себе љагу од оправданих напада академске омладине прашке. — Радило се прошле године на томе, да сва наша академска омладина на разним универзама изјави своју симпатију ухапшеним Србима У ту сврху је сазвана у Загребу скупштина свих Срба академичара, на којој је председавао самосталац и председник самосталске омладине кол. Лазар Рогулић. На тој скупштини предложену резолуцију су потписали сви присутни радикалски омладинци, док се на страни сем остале омладине нашло таквих кукавица, које не само да нису смеле потписати него их се нашло и таквих, који су Акуртујеву оптужницу јавно одобравали Штавише, и од оних самосталаца, који су резолуцију тога дана потписали, нашло их се, који су сутра дан своје потписе потрвали. — За доказ свему овоме позивамо се на кол. Лазара Рогулића, о чијем поштењу и каваљерству није нико досад посумњао.

После свога питамо те ниткове: коме иде пфуј? — На приговор, да су наши „велеиздајници“ скапавали на узничкој храни, нисмо позвани да дајемо разјашњења; споменућемо само толико, да знамо, да су имали ако не бољу, а оно исто таку храну, као и остали „велеиздајници“. У осталом, о тој ћемо ствари потање проговорити онда, када пупава редакција даде рачуна српском народу о примљеним прилозима „за породице уапшених Срба ради велеиздаје“. Или можда мисли „загребачки академичар“, да су сви ти прилози само за браћу Светозара Прибићевића?

У једном се само слажемо са „загребачким академичаром. Ми не можемо бити другови, јер таковима, као што сте ви, само је место у друштву, који се купе око једне политичке проститутке, Светозара Прибићевића.

Радикалски академичар.

басјахвау слику мађарскога грофа, и крај тога необичнога осветлења изгледаху његове очи као живе. Свилене тапете су шуштале, сигурно се мишеви у њих сакрили. У ходнику зачух неки неразумљив шушањ. Задремах али се изненада тргох. Врата се широм отворише. Скочих са постеље и потрчах к вратима, али тамо не беше никога, још мање овде, а ни у споредним собама.

Био сам и весео али и љут, сигурно је ветар отворио стара влата већ изедена од црвоточине. Осветлио сам собу и прегледао читав ред соба и уверио се о томе.

Стидео сам се свога кукавичлука, опет легох, угасих свећу и спавао сам до шест часова ујутру.

После доручка показа ми Максим дворац. Разгледали смо многе дворане, видесмо небројене портетрете пољских краљева, кнезова и немодерних лепотица, које нас са уобичајеним цвећем и извештаченим осмехом гледаху

Било ми је већ досадно то ходање из једне собе у другу, иако нисам још ни половину дворца прегледао, изјавих Максиму „да је за данас доста“!

(Наставиће се).

Нови Сад, 22. марта.

Политичке прилике у Угарској. У изборну акцију ступиле су већ све странке у Угарској. На све стране се истичу кандидати Вође двеју великих мађарских странака, независњачке: Јуст и Кошутове: Апоњи, обилазе поједине крајеве Јуст овом приликом агитује по јужним крајевим Угарске и Ердељу, а Апоњи с оне стране Дунава. Као што се каже: Апоњи отишао да очува досадање сресове, а Јуст да освоји још и нове.

У Темишвару, Клужу и Великом Вараду образована је нова мађарска политичка странка, таковзвана грађанска странка. Програм јој је исти као и владиној странци рада, само што грађанска странка у првом реду тражи опће једнако изборно право са тајним гласањем. Држи се, да у позадини те странке стоји Криштофи.

Јуче је у Будимпешти одржан велики збор свију присташа опћег једнаког изборног права са тајним гласањем, без обзира на странке. Председник збору био је подградоначелник будимпештански Рожа велђи Извештаји о том збору нису нам још стигли.

Пут српског краља кроз Бугарску.

— Нарочити извештај „Заставе“. —

Пловдив, 20. марта

Краљ Петар путује од јуче Дунавом између Румуније и Бугарске. Свугде мучине велике овације и званични кругови и народ Изасланство румунског краља Карола поздравило је српског краља на руско румунској граници, код Рени и јутрос код Турну Магурела-Сомовита

Велики пароброд „Рус“ својина руског црноморског бродарског друштва, пловио је читав дан уз Дунав поред Галаца, Силистрије, Ђурђева, Рушчука, Зимнице и код бугарске вароши Свиштова, под коју је стигао синоћ у 8 сах укотвио се на сред Дунава и ту преноћио. Јутром рано краљ Петар је са својом свитом кренуо на руском броду даље и стигао у 10 сах пре подне у бугарску пограничну варош Сомовит на Дунаву, искрцао се из руског брода на бугарску краљевску јахту „Крум“ и на обали прешао на српски дворски воз, који је ту пред краља дошао чак из Београда. Управо на том возу путовао је краљ Петар из Београда за Русију (до Варшаве) преко Угарске, дакле то је онаі исти краљевски влак, који је поред Новог Сада, Суботице и т д Тај се влак вратио из Варшаве у Београд и отуд преко Ниша—Цариброда—Софије стигао у Сомовит — на доње Дунаво.

У 10 сах. 20 минута пре подне, краљ поздрављен срдачно од изасланика румунског и бугарског краља, од српског отправника послова у Софији Др. М. Милојевића и војног аташеа мајора Калафатовића, који су пред краља дошли јуче из Софије. Тад се краљ кренуо са обала Дунава и железницом преко јуначког разбојишта Плевне и Гривице, вароши Ловча, све поред реке Искра, путовао кроз кланце и сад снежног Балкана. На целом путу краља су поздравили сељаци на свима станицама са бурним „живео“, нарочито је био срдачан поздрав на станицама близу Софије и у самој Софији од стране сељака из племена Шопова, који су нарочито дошли да виде и поздраве српског краља.

Дворски српски влак стигао је у Софију данас по подне у 4 сата. Станица је била богато украшена српским и бугарским заставама и прекриљена најбољом публиком Бурно „живео“ пропратило је долазак и одлазак српског воза. Министри Малинов и Паприков поздравили су краља добродошлицом. Краљ се с њима разговарао и после 10 минута бављења влака у станици, продужен је пут у 4 сата 10 минута пут Пловдива.

Краљ Фердинанд је стигао данас у подне засебним возом из Софије у Пловдив, где ће се на станици, која је окићена српским и бугарским заставама, састати вечерас у 8 сати и разговарати са краљем Петром. Састанак је зато у Пловдиву што су овде принцеза и принчеви, који ће такође изаћи на станицу.

О том састанку јавићу вам ноћас, а сад завршујем ово писмо да стигне на пошту.

Краљ Петар стиже ноћас у поноћ на

турску границу, а сутра (недеља) пре подне у 10½ сати стиже у Цариград. Одавде биће опширнији **Ив. Ив.**

Избор посланика у Земуну.

„Српски Одјек“ доноси о избору посланика у Земуну ово:

Још није у сабору г. Подрински, кога су Земунци при прошлим изборима са циглих 9 гласова већине изабрали за свога посланика за земаљски сабор, у сабору се изјавио, који срез задржава, а већ се од 4—5 недеља амо зваде, да неће задржати земунски мандат. Зна се и кортешује се за нови избор. И што би иначе и под другим приликама било сасвим свеједно, ко ће бити нови кандидат, јер по пакту између бана и бивше српско-хрватске коалиције кандидат мора бити стари мађарон, што је у осталом данас сасвим свеједно — у Земуну је кандидација овог пута врло крупно питање. Усхићени су сви они из коалиције што ће добити куеновца јер са малим изузетком били су сви пре куеновци. завадише се око особе кандидата. Док су једни хтели подбана Чаврака за кандидата наводећи као привидан разлог, да ће једино подбан моћи срушити радикалног протукандидата, у ствари пак да овај срез и опет заступа не Србин, дотле су други (Срби стари, нови куеновци и рауховци) били против Чаврака из привидног разлога његове познате окружнице против Срба, а у ствари из спекулативних рачуна неких својих вођа, који се после гласања за Чаврака неће моћи више лупати у прса, како су они једини и једино спасавајући, велики и највећи Срби на свету.

После дугог тезмања и натезања међусобног, победили су они, који хоће Чаврака. Онима, који га нису хтели, дошао је бафел из Загреба, да морају. И тако је г. подбан Чаврак пуноправни кандидат пунокрвне бивше српско хрватске коалиције у Земуну, односно њезиних вођа, јер бираче досада нису ни питали, већ су на своју руку а на нарочиту заповест из Загреба, наметли за кандидата оним, који су их до сада слушали Левина пл. Чаврака

Како дознајемо, дошао је синоћ брзим возом из Загреба др. Николић Подрински са пл Чавраком у Земун, те ће се данас одржати конференција, на којој ће др. Николић разложити, зашто је коалиција пре шла у куеновце и препоручити Чаврака за кандидата Држимо да је свака препорука сувишна, јер Земунци познају Чаврака, још док је био шеф полиције у Земуну, а иначе је познат на далеко због чувене окружнице против Срба. Накнадно дознајемо, да се сви (!!) Немци сложили у Чавраковој кандидатури. (Sic).

Хрватско-славонски сабор.

— (Седница од суботе 20 марта (2. априла) —

У тој седници је продужена расправа о индемнитету. Говорио је заступник Палечек. Као члан саборске већине, која се обвезала, да ће подупирати бана дра Томашића, гласаће за индемнитет, јер има и поверења према садањој влади Брани споразум хрватско самосталске коалиције са Куеном и Томашићем. Хрватску самосталску коалицију је на то натерала нужда. Црта положај под Раухом. Већина је морала да учини краја том положају, ма на који начин. Да се промене тај положај указала се прилика, кад је настала промена у Угарској. Да би ојачали своју снагу склопили су познато утаначење са данашњом владом. Изјава банова даје Палечку јамчевине, да ће бан испунити сва обећања. Говори за тим о јединству Срба и Хрвата. То народно јединство је и народна потреба. (Др. Радивојевић-Вачић упада и тражи, да се призна српско име.) Палечек каже даље, да је пристао на пакт са садањом владом, што се бан у питању железничарске прагматике ставио на чисто хрватско становиште, а нарочито га је на то навела изборна реформа. Хвали најзад Милиновце и сељачку странку, а напада франковце, социјалисте, српске радикале и Супила.

Узима затим реч заступник Загорац (Милиновац) Нема поверења у владу, јер је и она „нагодбењачка“. Бан је у својој изјави заборавио доказати, да Хрватску са Угарском везују интереси. Доказује, да интереси Хрватске стоје у опреци са интересима Угарске. Старчевићева странка права је за то против савеза са Угарском. Доказује, позивајући се и на прошлост, да између Угарске и Хрватске и Славоније нема заједничких интереса. Хрватска и Славонија треба да се боре за финансијску самосталност Противан је самосталном царинском подручју Угарске, јер би ово значило економску пропаст Хрватске“. Од железница немају Хрвати никакве користи, јер су оне угарске и служе и као средство мађаризације. Да се изађе из штетног савеза са Угарском, једино је средство: слога читавог народа и борба. Хрватима је данас у интересу, да пропагирају политику криза у монархији Говори за потребу споразума са Србима. Он је ту мисао споразума заступао још пре 15 година. Слога свих народних сила је потребна, да се може у народној борби очекивати победа. Слога је та потребна, откад је анектована Босна и Херцеговина. С помоћу Срба могла би се створити хрватска држава, у којој би Срби имали потпуну равноправност У сложном раду је једина јамчевина за успех, а других он не треба Од Истре до Балкана је један народ са два имена. Данас је необориво доказано само то, да је **сваки Србин Хрват, а ни један Хрват, да није Србин.** Препоручује франковцима, да Србе сматрају као Хрвате који се зову Србима. Говори најзад о пропадању сељачког сталежа. Законодавство за сељаке није учинило ништа Слобода дообе доводи до силног цепкања имања. Најтежа је рана исељавање. Сваке се године исели око 40 хиљада људи. Лика је скоро већ опустела. Препоручује паметно насељавање сељака у крајеве, где има довољно земље и оснивање економских школа.

Идућа саборска седница биће у среду 24 марта (6. априла).

Политички преглед.

Оружање Русије. Из Петрограда јављају, да ће руска влада идуће недеље изнети пред думу предлог, да се руско домобранство посве преустроји. Тражиће на десет година ванредни кредит од 1,350 милиона рубаља. На источну и црноморску флоту утрошиће се отуд 700. милиона рубаља, а на утврђења и сухоземну војску 650. милиона рубаља.

Завера у Пећи Из Солуна јављају: Кад је одономад пећски мутесариф Хаки бег у пратњи мајора Ружди бега, изашао из једне куће, где су држали законату преметачину, један непознат човек је пуцао на њега из револвера. Мајор Ружди бег се мртав срушио на земљу Мутесариф је рањен Чим се прочуло о овој завери становништвом је овладало велики страх Дућани су одмах сви затворени. Становништво припрема своје оружје. Из Солуна су одаслате у Пећ четири компаније, а проглашено ће бити и опсадно стање.

Избори за босанско-херцеговачки сабор Из Сарајева јављају, да ће први званичан број донети владину наредбу о распису избора за сабор Босне и Херцеговине. Трећа курија бираће 18 маја п н, друга 23. прва курија други изборни ред 25, а први 28. маја п. н. У наредби су уједно одређења за одржавање изборног реда. Изборне листе биће 11. априла п. н истављене на јаван углед. Од тога па до истека 14 дана примају се рекламације.

Муслиманска демократија. Муслиманска демократија у Босни и Херцеговини покренула је свој лист „Самоуправу“. Власник листа је Смаил Ћемаловић. Програм муслиманске демократије је у главном ово: Потпуна политичка, управна и економска автономија земље са правим уставним и парламентарним унутрашњим уређењем и са непосредном везом народа са круном Муслиманска демократија је противна свак „присаједињењу“ Босне и Херцеговине. Данашњи октроисани устав сматра недовољним, те ће се борити за његову ревизију. Девиза јој је: Слободна Босна и Херцеговина слободним Босанцима и Херцеговцима. — Неразлучива веза са царградским калифатом у верском погледу. — Муслиманска демократија тежи за просвећивањем, економским и моралним подизањем народа, нарочито најсиромашнијих и најслабијих народних слојева. С тога је муслиманска демократија противна, да се аграрни одношаји у Босни и Херцеговини тумаче као досада, наиме да се земљовласнички карактер даје муслиманима, а кметовски православним и католицима. Муслиманска демократија сматра сваког Босанца и Херцеговца братом једнаким и једнокрвним, те ће исто тако чувати интересе сељака, слободног тежака и кмета као и интерес великих поседника. — Муслиманска демократија даље тежи за слогом и сарадњом свију вероисповести у земљи једним народом, те ће тежити за заједничким радом са свима групама које стоје на њеном програму, без обзира на вероисповести.

Вести из места и са стране.

80-годишњица краљева.

Бечки листови донели су били, да ће приликом прославе осамдесетогодишњице Фрање Јосифа доћи у Беч да му честитају, осим немачког цара још и енглески краљ и румунски краљ. Доласку енглеског краља придодавали су велик политички значај. Међутим, сад баш из самог Беча полузванично побијају те вести и веле, да осим немачког цара ни један други владар неће доћи лично да честита. Немачки цар доћиће сепсембра.

† Стеван Димитријевић.

У суботу 20 марта (2. априла) преминуо је овде у Новом Саду у 57 години својој Стеван Димитријевић. Данас у понедељак 22. марта (4. априла) у пола 4 часа после подне биће му тело опојано у светој саборној цркви, а затим ће се сахранити на успенском гробљу.

Покојник је био познат и поштован не само овде у Новом Саду и околини, већ и у далеким крајевима Српства. Био је човек необично добра срца, али одлучан борац за народ свој и његова права Ко год је ма и једном само са покојником разговарао, тај га је заволео и поштовао. Поштовали су га чак и противници му.

Стеван Димитријевић родио се године 1854. у Опатовцу у Срему. Свршио је гимназију у Винковцима, и требао се посветити правничкој струци, али је после матуре ступио у војничку службу као јелногодишњи своји ољац и одмах после тога букне српско турски рат (1876) године и наш Стева као одушевљен омладинац српски, као бивши коњаник аустроугарски (уланер) оде у своји ољце српске, те је храбро учествовао у тој српској војни за ослобођење, на Јавору и Делиграду.

Кад се вратио из тог рата, одао се економији, али је учествовао у целој политичкој борби српског народа и увек био присталица најслободоумније радикалне странке, те се борио за њу најодушевљеније. А иначе је и својом необично дарежљивом руком помагао свако ваљано народно и човечанско дело. Био је члан „Српске Матице“ и члан српског народног позоришног друштва и других Био је и члан жупанијске скупштине сремске.

А и илике га доведоше у Нови Сад, и ту је своју децу школовао и васпитао бавећи се нешто гостионичарством, нешто економијом.

Па и овде је био присталица српске народне радикалне странке и при последњем избору за једну трећину скупштинара за нашу српску црквену општину је — већ доста болан — гласао за наше кандидате, дакле у борби, која је била најљућа и за много одлучна. Но не потраја то дуго, и покоси га неумитна смрт Отрже га народу нашем, који је жарко љубио, и својти својој, која сад за њим тужно цвили. Стева Димитријевић је био иначе човек ретке доброте, да је што но реч волио сав свет А као српски гостионичар је од оног типа каквог је описао наш незаборављени Лаза Нанчић. И један од највећих шаљивчина био је покојник, да се уме, како се каже, и мртва уста насмејати. Недавно је наш Стева држао на једном народном селу на Клиси из привреде једно предавање, које је било зачињено необичним разумевањем и пријатном шалом, а на начин, који је народ ванредно разумео. Стеван Димитријевић је и пронашао чувен лек против вилине косе у детелини, који је патентиран у Аустрији и Угарској. У њему се губи један од српске старе гарде,

који су за уверење и живот жртвовали. Данас је то ретност И ето га нек је вечна успомена том нашем покојнику.

Арнаутски збор у Битољу.

У Битољу је ових дана одржан велики арнаутски збор, на коме су били изасланици из свију крајева где живе Арнаути. Предмет већања је било питање о арнаутској писмености, која је за данас предмет најживље расправе у арнаутској штампи и круговима.

Етна.

Пре неки дан долазила су извешћа, да је избацивање Етне тргло. Ако је то и била истина, сад јављају о противном. Избацивање Етне непрестано траје, штавише, постало је жешће. Усијана маса у два правца слива се са брда и дере напред низ поље. Варош Николози је у опасности са лаве. Тако исто су у опасности и општине Белпасо и Борело. Река усијане масе још није допрла до њих, но она непрестано дере напред. Ток јој је сад 15 метара на сат. Становништво поменутих општина још не оставља домове, јер се још увек нада, да ће течна лава тргнути. Белпасо лежи јужно од Етне. Та општина није она стара Белпасо из 1669, коју је Етна уништила, а становници, који су се спасли, настанили су се тада северно од ње. Борело је мала општина близу Белпаса.

Насела мађарска лађа.

Јављају нам са Реке, да је парна лађа „Вертеш“ код острва Уние насела Јуче у ноћ око једанаест сати бура је завладала морем, те је бацала лађу свамо-онамо. Лађа изгубивши правац ударила је о стену под морем Вода је почела кљљати у лађу, но ширкови савладаше је. Путници на први судар скочили из гостеља својих и престрашени излетише на крсв Управник брода их је умирио с успехом, јер је тражени помоћни брод из Лусинпиколија стигао Путници су се спасли, а тако исто и роба. Поред свега тога има велике штете.

Бројно напредовање великих градова.

На почетку прошлога столећа, било је у Европи само двадесет градова, који су бројали преко сто хиљада становника данас има таквих градова преко 160. Лондон је бројао 1861. године милион становника, а д нас броји Лондон седам милиона становника. Број становништва у Паризу нарастао је прошлог столећа од пола милиона на три милиона. У Брисељу од 60 хиљада на 623 хиљаде. У Берлину од 172 000 на два милиона пет стотина хиљада. У Бечу од 231 000 на два милиона. Занимљиво је, кад се ови бројеви сравне са бројем становништва у старом веку. Рим је за владе цара Августа у време Христова рођења, бројао нешто више од милион душа; Картагине 300 године пре Христа седам стотина хиљада. Александрија исто тако Париз и Милан у време Филипа Лепог бројали су сваки 200.000, Лондон је 1377. године бројао само 30.000 душа.

Нов попис душа у Америци.

Сенат Удружених Америчких Држава усвојио је, да се закон о попису душа тако измене, да у најновијем попису буде уведен свако по свом материнском језику. И тако неће више стојати аустријски или угарски поданик већ Немац, Мађар, Србин, Словак, Хрват итд. Аустроугарско посланство покушавало је све, да то спречи и да остане по старом, но амерички сенат није хтео да се осврће на то. Попис по овом новом закону отпочеће у Америци за 14 дана.

Брзојави „Застави“.

Стигли 22. марта.

Саборски одбор.

Ср Карловци. Саборски одбор увео на знање министарски отпис ради ревизије. Али је закључио умолити министар председника, да изашље другог изасланика, јер је садањи изасланик Паја Јовановић, све до скора био кућни старатељ саборског одбора са годишњом платом и пошто је дужности неуредно вршио и није полагао рачуна, па чак ни данас није довршио коначни обрачун и ако га је саборски одбор на то често опомињао. По саборском устројству треба ревизију да обавља сабор па онда долази надпрегледање. Но саборски одбор ипак шаље министру све податке да би се што боље утврдиле клевете. Саборски одбор суспендовао је надзорника добара барона Рајачића и наредио да се спроведе започета истрага у том правцу, што је лажно денунцирао саборски одбор

Одговорни уредник: **Константин Брадваровић.**

Код породиља и жена које доје

ствара „Куфеке“ врло добру одхрањујућу, лако сварљиву рану, која се у свако доба радо узима као пријатна промена против обљубљено давајућег криза 316 1—1

ЛИШАЈЕВЕ

енцеме и за остале сличне кожне болести, нарочито ако проуврокују влажна места или красте особито је погодан Цукеров патент-медицинал-сапун, али ипак код оваких болести треба без премишљања лечника за савет упитати. По многостраном искуству од стране многих лекара и читаве војске болесника, Цукеров патент-медицинал-сапун умањује одмах свраб, кад дебела као крем пена, како је на упутству написано, после прања неко време на болесном месту по тоји нарочито уклања умртвљене и на много места изумрле делове коже и тиме јак свраб утиша, а нову кожу ствара и влагу и красте и суши. Ако се Цукеров патент-медицинал-сапун дуже времена употребљава обично наступи јаче скидање горње коже, и н ва, здрава, нежна се кожа јавља. Иста се затим треба с каквим особитим добрим и благим кремом, који не треба да је мастан, дуже време мазати, док једном не буде потребна та нарочита нега. Најбоље је за то **Zuck**ooh-крем.

На следеће разлике треба при поруџбини навити: Цукеров патент-медицинал-сапун 35% је најјачег утицаја а и комад је највећи. Цена комаду је кр. 2·50.

Цукеров патент-медицинал сапун 15% како у утицају тако и у количини је мањи и стаје комад 1 круна.

Томе припадајући Zuck-ooh крем, без масти, бисер свију кремова. Цена туби кр. 2·50, мала туба кр 1·25.

Може се добити у свима апотекама, дрогеријама и т. д. Навити треба на искључиво од нас уведено оригинално паковање и не треба се никад дати наговорити за дру а слична средства. Ни за Цукеров патент-медицинал-сапун ни за Zuck-ooh крем нема замене.

У Новом саду се може добити код 888 8 10

КЛАЈН ОСКАРА дрогерија.

Извршни интересенти

ЗА НОВИ САД И ОКОЛИНУ

господа или даме

за једну добро уведену фабричку кућу, могу уз плату и провизију место добити

Ближа извешћа даје администрација „Заставе.“ 376 1—3

ЗА МОЈУ

памука и мешовите робе трговину

требам исте струке старијег ваљаног

помоћника.

Потребно је осим српског, знање мађарског и немачког језика. Ступити може одмах или за 14 дана.

ДАША ГРУЈИЋ
Сомбор.

375 1—3

Објава лицитације

Српска православна црквена општина у Старом Керу (Ókér, Bácsbodrogh m.) издаће у својој писарници трећи дан Ускрса 2[illegible]. априла (3. маја) о г. у 8½ часова пре подне путем лицитације на мањак рад око преоправке српске православне цркве према плану, који је одобрила црквена скупштина 11. (24) фебруара 1910 бр 9., а одобрио епархијски административни одбор под бр. 444. и 446 37. ex 1910.

Предрачун износи:

1	Рушење, посао са земљом, зидарски посао	К 11.203 80
2.	Рад на крову	„ 1.080·—
3.	Тесачки рад	„ 375·—
4.	Лимарски рад	„ 1 119·—
5	Столарски, браварски и бојадисарски рад	„ 7.798·—
6	Стакларски посао	„ 240·—
7.	Патосање	„ 1 356·—
8	Сликарски посао	„ 1.200·—
	Свега	К 24 271·80

Скица, предрачун и грађевински услови изложени су у писарници црквене општине, те се у присуству председника и перовође у свако доба могу проучити.

Решењем црквене скупштине овлаштен је црквени одбор, да посао изда било заједно, како за боље нађе, а придржано је црквеном одбору право, да радњу изда без обзира на понуђену цену ономе, који пружа највише гаранције

Из седнице црквеног одбора српске православне црквене општине, држане у Старом Керу 13. (26.) марта 1910.

Миливој Ћосић, перовођа. **Лаза Бујандрић**, председник.

371 2 3

49. szám — 1910. végrh.

Árverési hirdetmény.

Alulirott birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy az ujvidéki kir. törvényszéknek 1909 évi 15581 számu végzése következtében Dr. Groszmann Adolf ujvibéki ügyvéd által képviselt Grosz és Krausz ujvidéki czég javára 720 K — f. s jár erejéig 1909. évi augusztus hó 2-én foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 643 korona fillérre becsült következő ingósgok, u. m: szoba bútorok nyilvános árverésen eladatnak

Mely árverésnek a zsablyai kir. járásbiróság 1909. évi V 1652/4. számu végzése folytán hátr. 470 korona tőkekövetelés ennek 1909. évi július hó 15. napjától járó 6% kamatai, ⅓% váltódíj és eddig összesen hátr 83 kor. 71 fillérben biróilag már megállapitott költségek erejéig, Zsablyán alperes lakásánál leendő megtartására 1910. évi április hó 5-ik napjának délutáni 2 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108 §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégitési jogot nyertek volna ezen árverés az 1881. évi LX t.-cz. 120. § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Zsablyán, 1910. évi márczius hó 2 . napján.

Kádár Árpád,
kir bir. végrehajtó.

374 1—1

Млад трговац,

стар 28 година, потпуно усавршен помодно-манufактурној, галантеријској и кратке робе трговини, тражи себи стално мјесто за

ПОСЛОВОЂУ.

Исти заузима мјесто већ пет година у једној великој трговини као пословођа, са врло добрим информацијама; говори српски, немачки, мађарски и румунски. — Обратити се ваља на администрацију овог листа под именом „МАРЉИВОСТ“.

285 6—6

КУЋУ

ПРОДАЈЕМ у Новом Саду у Алмашкој улици број 13. код цркве на ћошку, где постоји шпецерајска трговина већ 60 година, а носи кирије годишње преко К. 1800 Услови повољни

Ко жели да купи, нека се обрати на администрацију „Заставе“. 332. 4 5

Дражба.

Пошто је српска православна црквена општина у Госпођинцима добила лицено на свој бирт под бр. 138. то ће 25. марта (7. априла) о г. после подне у два сата одржати јавну дражбу, на којој ће свој бирт издати у аренду на три године.

Сваки дражбоватељ пре дражбе, а по прочитању дражбених услова полаже 240 круна вадијума, десет процената од 2400 круна, по коју је цену био издат.

Закупник бирта одмах по одржаној дражби а на вадијум 240 круна дужан је положити још 600 круна, што ће стајати у благајни црквене општине као гаранција.

Бирт је на најлепшем месту у селу и укусно преоправљен

У Госпођинцима, 18. (31.) марта 1910. год.

Секула Попов перовођа. **Милан Ђукић**, председник

367 2—2

Дражба на мањак.

Српска православна црквена општина у Дупљаји одржаће ради покривања своје цркве плехом и ради подизања громобрана 28. марта (10. априла) после подне у три сата дражбу на мањак. Сваки дражбоватељ дужан је положити вадијум у износу од 10% од прорачуњене своте. Цела прорачуњена свота износи 4076 круна. Дражба је усмена и црквена општина задржава себи право поверења према подузимачима. Прорачун и услови могу се видети код председника

У Дупљаји 15. (28) марта 1910. г.

Председништво.

363 2—2

Српска штампарија браће Синтокара, Милетића у Новом Саду.